

Genre: Barnbok, 3–6 år
Titel: Gamlingarna
Författare: Malin Klingenberg
Illustrationer: Maria Sann
Förlag: Schildts & Söderströms
Utgivningsår: 2025

Först kom ”Främlingarna”, sen ”Rymlingarna” och nu ”Gamlingarna” och med den avslutar Malin Klingenberg berättelsen om barnen Linnea, Jona och Ebba i förskoleåldern. Eller, de går inte ens på dagis längre, skolan väntar. På så vis blir det ett naturligt slut på bokserien kan man tycka; bilderböcker är för småbarn, skolelever läser kapitelböcker.

Fast varför kategorisera? Alla kan ha behållning av en välskriven barnbok. Det händer rätt ofta faktiskt att jag läser om bilderböcker jag har stående i min bokhylla och särskilt gillar jag de som Malin Klingenberg skrivit och Maria Sann illustrerat. ”Gamlingarna” är deras fjärde gemensamma bok, innan den gjorde de ”Skelettet” (2022), som nominerades till Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris. Klingenberg's ord och Sanns bilder passar varandra som hand i handske och jag hoppas på fler böcker av dem i framtiden.

Gamlingar? Då handlar det om gubbar (med blankslitna byxor, keps och käpp) och tanter (med krulligt hår och lätta handväskor) tänker jag. Men jag borde veta bättre vid det här laget. Jag glömde överraskningsmomentet och den klingenberska underfundigheten, för precis som i ”Främlingarna” leder författaren in oss på villovägar redan med titeln, det var femlingar det handlade om då, inte främlingar.

De här gamlingarna har förvisso käppar, men de stödjer sig inte på dem, utan skriver fula ord i sanden i lekparken med dem. De lutar sig mot väggar, spottar på marken och skräpar ner i naturen och det sägs att de till och med har gömt en kniv i en gunga.

Linnea, Jona och Ebba vågar bara vistas i parken när det är ljust ute.

En recensent brukar inte avslöja berättelsens klimax, men det ska jag göra nu, det är befogat. Kulmen nås när Linnea stöter på en gamling i matbutiken. Vi ser bara en rygg snett från sidan draperad med en svart ryggsäck och en blå collegetröja. Huvan är uppdragen och under den tittar skärmen på en keps fram.

Jag ryser. Det här är så smart av Klingenberg och Sann. Att visa så lite och ändå säga allt. Vi behöver inte se mer för att förstå. Gamlingen är en ungdom! En livsfarlig typ som Linnea och hennes vänner fruktar:

”Bakom hyllan med müsli stöter jag ihop med en gamling. Jag blir så rädd att jag hickar. Ljudet får honom att titta på mig. Jag blir stel som en pinne.”

Killen i huvtröjan är i butiken med sin mamma. Linnea råkar höra konversationen dem emellan och det blir hennes biljett till frihet. I slutet av boken hamnar hon och hennes två kompisar i en utsatt situation och då får hon användning av det hon hörde och plötsligt vågar hon: Hon säger emot gamlingen – Alexander fick hon reda på att han heter när han pratade med sin mamma – hon står upp för sig själv och sina vänner.

Mod är att våga säga ifrån fastän man är i underläge, och euforin i kroppen efteråt kan yttra sig i att man sätter sig i en gunga och gungar så högt det bara går.

Relationer nedtecknade med både humor och allvar är återkommande teman i Klingenberg's böcker. Hon ströslar inte med orden, tvärtom. Hon är sparsmakad, ändå har vi skeendena klara för oss. Klingenberg's ord berör, de känns i kroppen, och vardagens små underverk kan illustreras av en pappa som frågar om dottern vill hänga med på en promenad till butiken, trots att hon precis kommit hem från lekparken:

”Jag tar genast på mig skorna igen. Att gå till butiken med bara pappa är mysigt.”

Klingenberg har låtit de tre barnen i bokserien turas om att berätta. I ”Främlingarna” var det Ebba, i ”Rymplingarna” Jona och i ”Gamlingarna” är det Linnea. Böckerna är fristående och kan läsas var för sig, men det är förstås roligt att känna till barnen sen tidigare och följa dem och deras äventyr i alla böckerna.

Ingenstans i ”Gamlingarna” antyds det att det är sista gången vi träffar Linnea, Jona och Ebba, den informationen får jag från förlagets Instagramkonto.

Jag ogillar avsked. Det är jättetråkigt att ta farväl av de tre barnen.

Yvonne Granqvist